

Στον άλλον ελεύθερο κόσμο

Στάλθηκα σε μιαν άλλην χώραν , την Κύπρον πέραν της θαλάσσης, ως Τούρκος αξιωματικός τούτη την φορά , μάλιστα μου έδοκεν και καριοφίλι^[1] που να' ξεραν πως τούτο το όπλο θα στόχευε τον τούρκικο κρόταφο . Εμί παιδί του παιδομαζώματος των Οθωμανών και ανατροφή μου είχα την τουρκική γλώσσα φανερώς , αλλά ένας έλληνας τουρκόφωνος γέροντας ανέλαβε να μου μάθει κρυφά την ελληνική γιατί έλεγε ότι στο αίμα μου κυλάει ρωμιοσύνη . Ήμουν μάλιστα και πολύ καλός και έμαθα να γράφω και να διαβάζω σε έναν περίπου χρόνο και θα ήξερα ακόμη περισσότερα αν οι βάρβαροι δεν τον δολοφονούσαν μαζί με άλλους χιλιάδες ρωμιούς. Και με πήραν μαζί τους νομίζοντας, κακώς βέβαια , πως ήμουν τούρκος πια και με έκαμναν και φαντάρο τους και αργότερα στρατιώτη, επίστευον ψευδώς πως ήμουν ένας κατακτητής και βάρβαρος ομοίως αυτών. Μεγάλωσα στα ελληνικά εδάφη θεωρώντας τα τούρκικα όπως αυτοί το ήθελαν. Είδον αυτούς να κάμνουν πολλών ειδών σφαγών οσάν ήμουν παιδί ακόμη. Αυτό ήτο μάλιστα η δύναμη μου, όχι τόσο η εκδίκηση αλλά η λύτρωση όλων αυτών των ηρώων που μαχόμενοι για την ελευθερία των αδύναμων θυσίασαν την ζωή τους. Ήθελον να γίνω σαν αυτούς, ένας ήρωας.

1

Έχει αρκετόν καιρόν που είμαι πλέον αξιωματικός του οθωμανικού στρατού στην Λευκωσία της Κύπρου. Καθώς είχα αρμοδιότητα να σκοτώνω αδιακρίτως όποιον θεωρούσα προδότη, αλλά το ελληνικό ένστικτό μου μου έλεγε πως τώρα ήτο η ευκαιρία για την ενίσχυση της κυπριακής δύναμης. Από τα χέρια μου πέρασαν πολύ αντάρτες, κάποιοι ήτο καιλίγο απερίσκεπτοι, αλλά όλο έβρισκον δικαιολογίες και τους φυγάδευα. Επί ουδέν φανώ άπραγος και ο στρατηγός μη μυριστεί την ρωμιοσύνη μου έσφαζα και κανέναν αδικως κατηγορούμενο τούρκο όποτε οι φήμες εξαπλώνονταν στο στρατόπεδο. Μου έφεραν μια φοράν ένα νέο παλικάρι μόλις δεκαπέντε ετών για να το σφάζω κατηγορώντας τον ως δολοφόνο τούρκου στρατιώτη. Μη θέλοντας να κινήσω κι άλλες υποψίες αντί να του στερήσω την ζωή τον κράτησα στο στρατόπεδο για να του διδάξω τάχα την τουρκική νοοτροπία. Τον φώναζα κρυφά Θεόδωρο, “θεού δώρο”, του έδωσα όπλο και στολή και γράμματα ελληνικά του έμαθα . Τον έκαμνα σωστό αντάρτη ώσπου μιαν ημέραν τον ήκουσε ο στρατηγός να μιλάει στα ελληνιστικά και με διέταξε να τον θανατώσω, αλλά ως αδελφόν μου που τον ένιωθα τον φυγάδευσα στα ορεινά, σε κάποιους επαναστάτες που εγνώριζα. Με τον Θεόδωρο μακριά μπορούσα να βοηθήσω πλέον στην προετοιμασία της επικείμενης επανάστασης χωρίς να κινήσω υποψίες. Και έτσι αλληλογραφούσα βεβαίως με κωδικούς με τους επαναστάτες της Λευκωσίας και όχι μόνον. Τους έστελνα τρόφιμα, στολές, κάλλιστα όπλα, πυρομαχικά και οτιδήποτε άλλο χρειάζονταν χωρίς να με υποψιαστεί ο στρατηγός. Ένα μπουζί^[2] πρωινό , το ψυχρότατο που είχαμε τούτη τη χρονιά, έλαβα ένα γράμμα από τα παλικάρια μου στα ορεινά

¹ [1] όπλο [2] κρύο

τό οποίο έλεγεν στα τούρκικα :

«Προς αξιωματικό Οσμάν Σκεντέρ,

Ο τούρκος στρατιωτικός που εστάλειν στα βόρεια επυροβολήθειν από επαναστάτες. Στείλτε αμέσως ιατρική βοήθεια διότι και ο ιατρός του χωριού επέθανον.»

Τούτο σημαίνει πως κάποιος δικός μας είχαν τραυματιστεί άσχημα . Εζήτησα τότε από τον Τούρκο στρατηγό να με στείλει στα βόρεια για να ελέγξω την κατάσταση και να σταματήσω οποιοδήποτε χουνέρι^[3], όπως είπε χαρακτηριστικά ,ετοιμάζουν οι αντάρτες. Πήγα , λοιπόν, στα ορεινά με συνοδεία τριάντα Τούρκων στρατιωτικών και πολλά καφάσια^[4] γεμισμένα με καριοφίλια αντί ματζούνια^[5] που είχα πει στον στρατηγό. Μετά από τρεις ημέρας διαδρομής, έφτασα στο χωριό και κατευθύνθηκα ταχέως στο λαγούμι^[6] όπου κρύβονταν οι αντάρτες του χωριού , χωρίς βεβαίως να με μυριστούν οι φονιάδες. Εκεί βρίσκονταν ο Θεόδωρος καθισμένος δίπλα σε ένα νέο παλικάρι όπου το πορφυρό κόκκινο αίμα του τον έλουζε οσάν είχε μόλις πλυθεί με τούτο. Εμφανώς αναστατωμένος ο Θεόδωρος μου είπε :

« Τούτος είναι ο Κωνσταντίνος, ένας από τους αδελφούς που απέκτησα όντα πρωτοήρθα σε τούτο το χωριό, επυροβολήθειν από τούρκικο όπλο σε μια έφοδο που διαπράξαμε.»

2

Και τότε έγειρε την κεφαλήν του δίπλα στο ετοιμοθάνατο σώμα του νεαρού και είπε :

«Αδελφέ μου, που έχουμε ίδια μάνα ,την ελευθερία, είσαι πλέον ένας ήρωα. Θυσιάστηκες για την ελευθερία των αδύναμων και τον φοβισμένων γυναικών ανίκανοι να παραταχθούν μπροστά στον θάνατο όπως έκαμνες εσύ και τούτο είναι το πιο σημαντικό και η ανταμοιβή σου θα είναι δόξα και θαυμασμός για τούτη την γενναία σου επιλογή .»

Ο τραυματίας ήτο νεκρός. Πήρα το άψυχον σώμα του και το έθαψα κρυφά μέσα στο δάσος αφήνοντας έτσι τον Θεόδωρο μόνο του ώστε να πενθήσει για τον χαμό του συναγωνιστή του . Ο χαμός του μικρού αντάρτη δεν ήταν άσκοπος και ανούσιος αλλά ήτο μια ακόμη σπίθα στην επικείμενη φωτιά που θα ξεσπούσε και θα έκαιγε όλους τους φονιάδες . Τούτος ο αγώνας δεν θα λήξει έτσι ,θα διώξουμε τους φονιάδες από την πατρίδα μας. Τούτο ήτο πλέον ο σκοπός της ζωής μου ολόκληρης. Δεν θα πάψω να μάχομαι ενάντια στον οθωμανικό ζυγό.

Ταύτα σκεφτόμουν ώσπου με διέκοψε ο ήχος από πυροβολισμό ενός τούρκικου τουφεκιού , είχαν πλέον μάθει να τα ξεχωρίζω από τα ελληνικά , αντάρτικα πιστόλια. Τότε έβγαλα ταχύτατα έναν σουγιά^[7] που είχα δεμένο στο ζωνάρι μου και ξεκίνησα να μαχαιρώνω ελαφρώς όσο μπορούσα όποιον επαναστάτη έβλεπα , έτσι ώστε οι τούρκοι στρατιωτικοί που με είχαν

² [3] πάθημα από εξαπάτηση [4] κιβώτια [5] φάρμακα [6]υπόγεια τρύπα, φωλιά [7] μαχαίρι

ακολουθήσει δήθεν για να μην με σκότωναν οι επαναστάτες να μην καταλάβουν ότι συνεργαζόμουν μαζί με τους αντάρτες .

Αφού οι περισσότεροι από τούτους ξέφυγαν σχεδόν ατραυμάτιστη πήρα τα καφάσια που ήτο γεμάτα με όπλα και τα έκρυψα σε ένα «γνωστό» λαγούμι ώστε να τα πάρουν τα ελληνόπουλα.

Καθώς περιπολούσα σε ένα σοκάκι του χωριού είδον δύο τούρκους γέροντες να με επικροτούν και να χειροκροτούν πιστεύοντας πως εξόντωσα τα ρεμάλια , αποκαλώντας έτσι τους αντάρτες . Και τι αγκαλιές και τι χειροφιλήματα τίποτε από τούτα δεν με άγγιξε μες την καρδιάν μου. Ήμουν πλήρως αηδιασμένος με την συμπεριφορά των γερόντων. Δεν έμεινε λοιπόν τίποτε άλλο παρά να σηκώσω το χέρι μου και να τους χαιρετήσω προσποιούμενος τον υπερήφανο βάρβαρο αξιωματικό που τους έσωσε. Μάζεψα τους Τούρκους στρατιωτικούς που υπερήφανη θεωρώντας τους εαυτούς τους ήρωες που τάχα με έσωσαν και τους διέταξα να αφήσουν τα όπλα τους σε τούτο το χωριό ως δείγμα του θάρρους και της αξίας τους. Έτσι δηλαδή πίστευαν, ενώ τα δικά μου παλικάρια ήξεραν και άρπαξαν κρυφά ταύτα τα όπλα.

3 Συλλογιζόμενος τον χαμό του μικρού ήρωα και την μεγάλη θλίψη που απεικόνιζαν τα χαρακωμένα μάτια του Θεόδωρου διέταξα τους στρατιώτες μου να εγκατασταθούν για λίγες μέρες στο χωριό εκείνο. Έτσι σχεδόν κάθε μέρα ήμουν δίπλα στον Θεόδωρο και στους υπόλοιπους αντάρτες βοηθώντας τους να επιτεθούν στα διπλανά χωριά συγκεντρώνοντας έτσι όσα περισσότερα εφόδια μπορούσαν. Καθώς ήμουν στην σκηνή μου, που είχαν στήσει οι στρατιώτες μου και προετοίμαζα τις επόμενες κινήσεις μου, με ενημέρωσαν ότι μόλις είχε φτάσει ένας αγγελιοφόρος από το στρατόπεδο μας με διαταγή του στρατηγού. Έτσι πήγα να συναντήσω τον μεταφορέα του σημαντικού τούτου μηνύματος. Ο λαχανιασμένος στρατιώτης με μίαν αναπνοήν του μου 'πε πως ο στρατηγός απαιτεί να παρευρεθώ ταχύτατα στο στρατόπεδο ώστε να αναλάβω τα αρχικά μου καθήκοντα ως εκτελεστής. Με αυτή την αφορμή αποχαιρέτησα τα ελληνόπουλα και διέταξα τους λιγοστούς στρατιώτες που είχαν φέρει μαζί μου να ετοιμαστούν για επιστρέψουμε στην βάση.

Γυρίζοντας πίσω στο στρατόπεδο άκουσα δύο τούρκους στρατιώτες που συζητούσαν . Ίσως να μην είχαν ακούσει σωστά και να παραποίησα τα λεγόμενα τους, αλλά κάτι είχε ειπωθεί σχετικά με την αξιοπιστία μου ως τούρκος αξιωματικός. Δίχως διακριτικότητα τους ρώτησα τότε στα τούρκικα αν πραγματικά θεωρούσαν τον αξιωματικό τους προδότη. Τρομοκρατημένοι που τους είχαν ακούσει να συζητάνε για κάτι τέτοιο και φοβούμενοι την επακόλουθη τιμωρία τους αρνήθηκαν οποιοδήποτε συσχετισμό του ονόματός μου με τον όρο του προδότη. Υποψιασμένος ότι ίσως με είχαν ανακαλύψει παρουσιάστηκα στον στρατηγό αμέσως μόλις φτάσαμε στο στρατόπεδο. Με τον γνωστό στρατιωτικό χαιρετισμό με καλωσόρισε και με έμμεσο τρόπο αναρωτήθηκε αν γνώριζα για το έλλειμμα που είχε παρουσιαστεί στα τούρκικα πολεμοφόδια. Γεμάτος αυτοπεποίθηση και δίχως ίχνος ενοχής αρνήθηκα οποιαδήποτε έμμεση κατηγορία λέρωνε το όνομά μου. Μορφάζοντας ο στρατηγός

και χωρίς άλλες ανούσιες καθυστερήσεις με διέταξε να επιστρέψω στο πόστο μου . Η συμπεριφορά του όξυνε τις υποψίες μου σχετικά με την επίγνωσή του σχετικά με την προδοσία μου. Και μάλιστα η ομολογία ενός έμπιστου μου Τούρκου στρατιώτη πως ήκουσε τον στρατηγό να απαγγέλνει κατηγορία εις το πρόσωπο μου για προδοσία με διαβεβαίωσε πως ήτο η στιγμή να σώσω το τομάρι μου. Γνωρίζοντας την ποινή ενός προδότη κάποια από τα ελληνόπουλα που τους είχαν σώσει την ζωή κάποτε και τους είχαν εντάξει στον τούρκικο στρατό με φυγάδευσαν στα ορεινά προτού με συλλάβουν. Με τον τίτλο του φυγά αποτυπωμένο στο κούτελό μου περιπλανιόμουν από χωριό σε χωριό ώστε να μη με πιάσουν οι Τούρκοι.

Σε κάποιες περιοχές με αναγνώριζαν και με κυνηγούσαν. Αλλά όλα έβρισκον τρόπο και γλύτωνα από τα θανατηφόρα χέρια τους. Μετά από τρεις ολόκληρους μήνες περιπλανώμενος κατέφυγα σε ένα διαφορετικό μέρος. Ένα χωριουδάκι όχι πολύ μακριά από το σφαγείο των βαρβάρων αλλά από ότι φαινόταν δεν ασχολούνταν πολύ μαζί του. Τα ενδύματά μου είχαν ξεσκιστεί, η πρόσοψή μου ταλαιπωρημένη και ο κορμός μου βαμμένος με το αίμα μου. Άσιτος και δίχως σταγόνα νερού στο στόμα μου ζήτησα βοήθεια από έναν γεωργό που θέριζε το χωραφάκι του με ένα δρεπάνι. Καθώς με είδε ετρόμαξε λίγο από την αισχρή όψη μου και μου μίλησε στα τούρκικα λέγοντας :

4

« Ξένος είσαι ή φονιάς, αν είσαι φονιάς φύγε γιατί τίποτε πλέον δεν υπάρχει σε τούτο το χωριό που να μην το έχουν χαρεί τούρκικα χέρια .»

Ταλαίπωρος οσάν ήμουν του απάντησα:

« Μην ανησυχείς γέρο, εγώ ουδέν φονιάς είμαι, χτυπημένος από τούρκους ληστές που με λήστεψαν. Παρακαλώ σε βοήθησε με και εγώ μεγάλη χάρη θα σου κάμνω.»

Με πήρε εις την πλάτη του και με κουβάλησε ως το σπιτικό του λίγα μέτρα μακριά από το χωράφι που φρόντιζε. Με πρόσεξε, στο νοικοκυριό του με φιλοξένησε, νερό μου 'φερε να ξεδιψάσω, πεινασμένος ήμουν και με τάισε, άρρωστος ήμουν και με γιάτρεψε. Ήμουν ένας ξένος γι ' αυτόν αλλά τούτο δεν τον εμπόδισε να με φροντίσει. Σε τούτο το γέρο χρωστάω πολλά.

Η κόρη του ήτο νοσοκόμα και τούτη ήτο που με πρόσεχε όταν ο γέρος έλειπε στο χωράφι . Ήτο καλός άνθρωπος και καλή γυναίκα, με φρόντισε σαν να ήμουν αδελφός της, με τέτοια αγάπη και στοργή. Την αγάπησα και με αγάπησε. Έζησον εκεί μαζί τους έναν ολόκληρο χρόνο, αλλά έπρεπον να τους πω την αλήθεια, πως ήμουν καταζητούμενος των Τούρκων γιατί είχα ελληνική καρδιά. Σε ένα από τα γιορτινά γεύματα όπου έτρωγε όλη η οικογένεια μαζί αποφάσισα να τους μιλήσω.

«Γέρο, σε ευχαριστώ για όσα έκαμνες για εμένα που με έδωκες νερό, τροφή, στέγη και πολύ αγάπη έλαβον από συ και την θυγατέρα σου. Μα εγώ δεν ήμουν καθαρός με εσένα και ψέματα σου είπα, μα τώρα θα σου πω. Έλληνας είμαι και δεν ντρέπομαι να στο πω, με ψάχνουν οι Τούρκοι να με σφάξουν που τους πρόδωσα. Αν θες να με διώξεις θα φύγω και χάρη θα σου κάμνω όπως σου υποσχέθηκα...»

Ο γέροντας δίχως ίχνος ξαφνιασμού να σκιάζει το πρόσωπό του μου είπε με σοφή φωνή:

«Παιδί μου , το αίμα σου εμύρισα το ελληνικό κι ας έλεγες πως είσαι Τούρκος. Σε μάζεψα και σε αγάπησα ομοίως με παιδί μου γαρ συ καλή καρδιαν έχεις. Κι τώρα το χέρι της θυγατέρας μου σου δίνω να χαίρεστε μαζί. Πλέον συ ονομάζεσαι υιός μου και εγώ πατήρ σου.»

Λόγια ομοίων τούτων δεν έχω ξανακούσει και την αλήθεια σας μιλάω. Τούτος ο Κύπριος έσωσε εμένα και την ζωή μου και μου' δωκε την κόρην του να αγαπώ και τον ίδιο να τον φωνάζω πατέρα ζητούσε. Ειμί ένα ξεχασμένο ελληνόπουλο βρήκα πια καταφύγιο εις την αγκαλιά ενός Κύπριου, ενός ξένου. Αλλά για εμένα δεν ήτο απλά ένας ξένος πια , ήτο ο πατέρας μου , που με θεωρούσε πλέον το δικό του Κύπριο παλικάρι , οσάν ήμουν παιδί από δικό του αίμα.

Τότες ίσως και να ήτο η πιο σημαντική απόφαση της ζωής μου ολόκληρης. Τούτο τον γέρο εγώ θα τον γηροκομήσω και θα τον φροντίσω όταν μεγάλος γίνει πια και το χωράφι του θα μεριμνώ όπως τούτος ο άνθρωπος με περιποιήθηκε και γιό του με έχρισε. Θα κατοικώ πλάι του και το νοικοκυριό του θα το φροντίζω με μεράκι.

5 Λίγος καιρός πέρασε από τότε που ο γέρος μου έδωσε το χέρι της θυγατέρας του και ύστερα παντρευτήκαμε και εγγόνια πολλά του κάναμε να τα χαίρεται και να τα αγαπά. Τα χρόνια περνούσαν ευχάριστα , μια ζωή γεμάτη ευτυχίες και χαρές ζούσα με. Τα τέκνα μας ήτο τρία αγόρια θαρραλέα και τολμηρά και δύο θυγατέρες όμοιες με αρχαίες θές στην όψη τους. Η γυναίκα μου τα φρόντιζε και τα ανέτρεψε σύμφωνα με την κυπριακή κουλτούρα αλλά ο γέρος ήθελε να τα μάθουμε να μιλούν και ελληνικά , έπρεπε να μεριμνούν , όπως έλεγε συχνά, και για τις δύο καταγωγές τους κι ας τις θεωρούσαν τόσο αδελφικά δεμένες που καμία φορά ίσως και να μην τις ξεχώριζαν όπως ο γάιδαρος την ουρά του , και έπειτα γελούσε.

Μία ημέραν πήγα στο χωράφι να το ποτίσω και τα παιδιά είχαν έρθει μαζί μου για να βοηθήσουν τάχα αλλά πιο πολύ για να παίξουν. Καθώς διασχίζαμε το γνωστό μονοπάτι που οδηγούσε στο χωράφι λίγο πιο πέρα ένα κομμάτι υφάσματος ήτο γαντζωμένο σε ένα κλαδί ενός ξερού θάμνου. Ο μεγαλύτερος από τα τέκνα μου το ξέπιασε και μου το 'φερε να το δω . Το χρώμα του ήτο αρκετά ξεθωριασμένο αλλά μπόρεσα και διέκρινα τα χρώματά του όσο και το σχέδιο , δύο λωρίδες η μεν βαμμένη με το ολοζώντανο γαλάζιο όμοιο της πνοής της θαλάσσης και η δε στα ολόλευκα οσάν ήτο η ελευθερία βαθιά βουτηγμένη σε ύφασμα , για να μην την βρουν πολλοί αλλά μόνο λίγοι , οι εκλεκτοί, κρυμμένη κάτω από ένα κύμα βρώμιας και σκόνης . Και τότε ήτο η στιγμή που το μυαλό μου πλημμυρίστηκε από ανεξίτηλες μνήμες. Εθυμήθηκα τότες που ήμουν παιδί ακόμη και έτρεχον τα πρωινά να προφτάσω την πρωινή απαγγελία του εθνικού ύμνου (τούτη τη χρονιά ήτο όταν επιτέθηκαν οι βάρβαροι) και χάξευα τότες την κυματιστή αυτή οπτασία να χορεύει αγκαλιά με το αγεράκι με ρυθμό αργό και αισθησιακό οσάν ήτο εραστές της νυκτός παράνομοι. Ή τότες που ήμουν στο στρατόπεδο αξιωματικός κι είχα σώσει τον Αχμέτ, όπου μετέπειτα τον ονόμαζαν Θεόδωρο.

Όλες τούτες οι σκέψεις έγιναν λόγια στα χείλη μου και τα παιδιά μου με άκουγαν προσεκτικά. Η μεσαία σε ηλικία κόρη μου, Λυδία, με ρώτησε απορημένη «Πατέρα, τι είναι αξιωματικός, και τι έκανες στον Τούρκικο στρατό;»

Αντικρίζοντας την παιδική αθωότητα και την αγιότητα αυτής της στιγμής, μη θέλοντας να την καταστρέψω αποκρίθηκα:

«Κόρη μου, οι άνθρωποι σε τούτο εδώ τον κόσμο δεν πράττουν ότι θα ήθελαν πραγματικά να πράξουν... Και όταν μεγαλώσεις και ωριμάσεις θα καταλάβεις ταύτα που σου λέγω.»

Ταχέως έβαλα το πανί στην τσέπη μου και προχωρήσαμε στον δρόμο μας πριν προλάβουν να πράξουν καμία αταξία. Αφού τελειώσαμε με την φροντίδα του χωραφιού πήραμε τον δρόμο της επιστροφής για το χωριό. Ο γέρος μας περίμενε και είχαν κάτι σημαντικό να μου πει. Καθώς μπήκαμε στο νοικοκυριό του, φίλησε τα παιδιά και οι δυο μας αποσυρθήκαμε στο σαλόνι για να κουβεντιάσουμε.

«Γιέ μου, προλίγο έφτασε ένα γράμμα, προς Οσμάν Σκεντέρλέι, γαρ ουδέν υπάρχει όνομα τέτοιο στο χωριό σκέφτηκα ότι ίσως ήτο ένα ψευδώνυμο δικό σου.»

«Ορθά σκέφτηκες πατέρα, τούτο ήτο το όνομά μου όταν ήμουν αξιωματικός, αλλά από τότε που ξέφυγα από τα ξένα χέρια κανείς δεν με αποκάλεσε έτσι.»

Παρόλο που το βλέμμα του ήτο γεμάτο περιέργεια για το περιεχόμενο του γράμματος, δεν εμίλησε και λαλιά δεν έβγαλε.

6

«Πατέρα, θα ήθελα να σας το διαβάσω γιατί κρυφό τίποτε δεν θέλω να κρατώ από εσάς και την οικογένεια μου.» Ξάφνου, το βλέμμα περιέργειας ξεθώριασε και βάφτηκε με ενθουσιασμό. Ξεδίπλωσα το τσαλακωμένο γράμμα και ήρχισον να αναγνώσκω φωνακτά:

«Σύντροφε Οσμάν Σκεντέρ,

ίσως και να μην με θυμάσαι ή να μην το θέλεις κιόλας, αλλά σου γράφω από ευγνωμοσύνη. Ειμί ο μικρός Θεόδωρος που είχες σώσει από τα χέρια των φονιάδων και με αγαπούσες, όμοιο με αδελφό πραγματικό με ένιωθες. Θέλω μετά από τόσα χρόνια που περάσαν να σε ευχαριστώ μέσα από τας καρδιάς μου γι όλα ταύτα που έκαμες για εμένα και την ζωή μου. Συ εί ο λόγος που έγινον παλικάρι, σωστό αντράκι.

Πιθανότατα να μην λάβεις ποτέ τούτο το γράμμα διότι ίσως θα είσαι πλέον ένα ήρωας αξέχαστος στις κοιλάδες του ουρανού να πολεμάς ή πιθανότατα να ζεις ακόμη δίχως να'χει σβήσει η φλόγα που είχες στην καρδιά αναμμένη για την ελευθερία ή κιόλας να'χεις φάει τα ψωμιά σου και να θες να ξεχάσεις όλα τα δύστυχα που πέρασες αλλά παρακαλώ σε τα χαρούμενα μην τα κάμνεις πέρα, στο νου κράτα τα κρυφά αλλά ποτέ μην τα ξεχνάς. Εύχομαι πάντως ζωή γεμάτη ευτυχία να'χες και να'χεις.

Παρόλα αυτά καλά μαντάτα σου 'χω, όλοι οι Κύπριοι μαζί με Έλληνες ένα έγιναν και σε τρεις εβδομάδας θα χτυπήσουμε στην Λευκωσία με όλες τις δυνάμεις που μαζεύαμε τούτο τον πολύ καιρό, όπου και συ βοήθησες. Θα θέλαμε, ειμί και όσοι άλλοι εβοήθησες, να σε έχουμε δίπλα μας όταν κηρύξουμε αυτόν τον 'ιερό πόλεμο' που αποσκοπεί στην ελευθερία που όλοι δικαιούμαστε να έχουμε και δεν είναι απλά ένας σκοπός για την επέκταση των συμφερόντων

μας όπως πράττουν οι Τούρκοι .Ελπίζω πως εκείνο το γενναίο παλικάρι που όλοι μας αγαπήσαμε να βρίσκετε κάπου μέσα στο ταλαιπωρημένο σώμα σου και να μην έχει διστάσει ούτε μίαν φορά να θυσιαστεί για την πατρίδα του. Σε ευχαριστώ για όλα τούτα τα πεπραγμένα σου.

Με εκτίμηση ο αδελφός σου ,
Θεόδωρος»

Τούτος ήτο ο αδελφός μου , και μου έστειλεν και γράμμα. Πάει τόσος καιρός που είχαν να μάθω νέα από την εξέλιξη της επανάστασης που ετοίμαζαν τα παλικάρια. Ο γέρος , ακούγοντας προσεκτικά κάθε λέξη και μελετώντας τούτη την επιστολήν οσάν ήτο βιβλίο ολόκληρο , μου είπε συγκινημένος

« Ήξερον πως ήσουν άνδρας σωστός και τίμιος , αλλά τώρα έμαθον πως είσαι και ήρωας. Είμαι πολύ περήφανος για εσένα γιέ μου!»

«Σε ευχαριστώ πατέρα, λόγια όμοια με αυτά που ξεστόμισες δεν έχω ακούσει από κανέναν. Όμως ένα να ξες , καθήκον μου θεωρώ ιερό να πάω και ας χαθώ για την δική σας την ελευθεριά. Αλλά όρκο σου 'χω δώσει, ιερός κι αυτός , να σε φροντίζω τώρα μεγάλος που 'γίνεις και την θυγατέρα σου ν' αγαπώ και να προσέχω ως δείγμα ευγνωμοσύνης και ανταποδώσεις γι' όλα τούτα που έκαμνες για εμένα .»

Ο γέρος με διέκοψε γεμάτος βιασύνη .

«Γιέ μου , να πας το καθήκον σου να εκπληρώσεις κι την χάρη που μου χρωστούσες την έχεις ξεπληρώσει. Ήρωας τρανός να γίνεις και όλοι θα σε ευχαριστούν για το καλό που τους έκαμνες. Η κόρη μου περήφανη θα 'ναι για εσένα που άνδρα θα σε έχει για δικό της , τα παιδιά σου θα σε θαυμάζουν , το είδωλο τους θα 'σαι .»

«Πατέρα , την οικογένεια μου την αγαπώ περισσότερο από την δική μου την ζωή. Ελεύθεροι θέλω να 'ναι οι δικοί μου άνθρωποι και κανέναν να μην τους απειλεί. Με θλίβει βέβαια πως μπορεί ποτέ να μην σας είδω ξανά σε τούτο τον κόσμο.»

«Μη ανησυχείς , θα μας δεις στον άλλον τον ελεύθερο κόσμο που χάρης το δικό σου αίμα και των άλλων χιλιάδων ηρώων σαν εσένα αίμα εμείς τον θα χαιρόμαστε . Πήγαινε γιέ μου , ήρωας να γίνει τρανός.»

Εμφανώς συγκινημένοι και οι δύο μας αγκαλιαζόμαστε για μία τελευταία φορά. Ξεχύθηκα σε δύο χέρια οσάν λιμάνι ήταν αυτός και εγώ το πλοίο το ταλαίπωρο που βρήκε καταφύγιο στα δικά του καταγάλανα νερά . Μάλλον ήτο η ώρα να σαλπάρει το μικρό καράβι και να πολεμήσει μαζί με όμοιά του ενάντια στα πειρατικά. Μάλλον ήτο η ώρα μου να πολεμήσω για ότι αγαπώ πιο πολύ απ' όλα εδώ , την ελευθερία της πατρίδος μου.

Αποχαιρέτησα την οικογένειά μου , την γυναίκα μου , τα παιδιά μου και τον γέρο πατέρα μου και παρέα με το όπλο μου και ένα γαϊδούρι να με κουβαλά πήρα τον δρόμο προς την Λευκωσία , πάλι πίσω στα παλιά σκέφτηκα καθώς έβλεπα τα βουνά στολισμένα στα λευκά. Ο δρόμος ήτο μακρύν και εξαντλητικός. Ποτέ μου κανέναν δρόμο δεν μου φάνηκε τόσο

δύσκολος και τραχύς. Ίσως να ήτο πικρός αλλά και γλυκός ταυτόχρονα, ίσως και γλυκόπικρος να ήτο τελικά.

Μετά από ταξίδι είκοσι περίπου ημερών έφτασα στο κρησφύγετο των επαναστατών. Με θερμές αγκαλιές και χειροκροτήματα με υποδέχτηκαν οι αρματωμένοι αντάρτες. Ο Θεόδωρος πανευτυχής που θα του κρατάω συντροφιά και δίπλα του θα μάχομαι, με περιποιήθηκε και όπλα καινούργια μου' δωκε. Ολονυχτίς τα όπλα μας γυαλίσαμε, ούτε ασημικά σκονισμένα να' ταν, και χαρούμενοι τραγουδούσαμε και χορεύαμε το θάρρος μας αντλούσαμε από αντάρτικους σκοπούς. Η ανατολή και ο ήλιος αγκαλιά βγήκαν να χορέψουν στον απέραντο ουρανό, και εμείς ήμασταν πλέον έτοιμη, να γίνουμε ένα με το χώμα δεν μας ένοιαζε, ένας ήτο ο σκοπός μας, η ελευθερία. Όσες φορές και να το πω, η ελευθερία θα έχει την ίδια ηχώ σαν λέξη, ισότιμη της ελπίδος και της πατρίδος θα είναι, και τίποτε, λέω τίποτε, δεν μπορεί να σταματήσει της μοίρας το γραμμένο, μια Κύπρο ελεύθερη και ελπιδοφόρα, όπου αυτή η υπέροχη γη θα τρέφει τους φτωχούς.

Και τούτη ήρθε η ώρα της σφαγής, και μπορώ να πω πως φόβο δεν αισθάνομαι ούτε τρόμο νιώθω, την πατρίδα μου τόσο αγαπώ που με το αίμα μου θα ποτίσω τα εδάφη της να γίνουν γόνιμα πολύ.

8

Αν και Έλληνας είμαι αλλά την Κύπρο αγαπώ τόσο πολύ που θα θυσιάσω γι αυτήν και για τους κατοίκους της. Ξεχυθήκαμε στα βουνά και στα λαγκάδια βαμμένα στα λευκά και την ψυχή μας θα την χαρίσουμε για μια ελεύθερη γενιά. Ειμί ο Ιωάννης Σκεντερίδης και τούτο ήτο το τέλος μου, σαν ήρωας να τιμούμαι ανάμεσα στους τόσους που ξεψύχησαν μαχόμενοι για τους αδύναμους κι ήρωα να με αποκαλούν.